

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА ПОРІВНЯЛЬНОГО
ПРАВОНАВСТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
Лазур Я.В.
«20» березня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	основна
Мова навчання:	українська

Ужгород – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія правотворчості у конституційному праві» для здобувачів вищої освіти галузі знань **08 Право** спеціальності **081** освітньої програми **Право**.

Розробник:

Петрецька Наталія Іванівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *конституційного права та порівняльного правознавства*.

протокол №13 від «06» червня 2023 року

Завідувач кафедри Бисага Ю.М.

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол №9 від «06» червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Черевко П.П.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання – 3,0	1-й	1-й
	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	64	8
Вид підсумкового контролю: залік	Консультації:	
	4	2
Форма підсумкового контролю: усна	Залік: 20	Залік 10
Усього	108	26

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційно-правові засади нормотворчої діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування» є:

- допомогти студентам в опануванні системою знань з нормотворчої діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- на основі конкретно предметного матеріалу сприяти виробленню навиків аналітичного мислення у студентів;
- на практичних заняттях виробити у студентів вміння тлумачити нормативно-правові акти;
- сприяти еволюційному засвоєнню студентами основ методики нормотворчого процесу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Конституційно-правові засади нормотворчої діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування» є:

1. З'ясування основних особливостей нормотворчого процесу в державі;
2. Творче засвоєння найбільш важливого джерела дисципліни – Конституції України та інших актів, з якими пов'язана нормотворча діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність і готовність особи розв'язувати задачі і проблеми у галузі права із поглибленим рівнем знань та вмінь, достатніх для вирішення проблемних професійних завдань у сфері нормотворчої діяльності, охорони та забезпечення прав і свобод людини тощо.

Загальні компетентності:

- здатність сумлінно виконувати свої професійні обов'язки, діяти відповідно до правових норм та етичних засад (ЗК-1);
- здатність до абстрактного, логічного, критичного та креативного правового мислення, аналізу та синтезу (ЗК-2);
- здатність застосовувати набуті знання та навички в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях (ЗК-3);
- знання і розуміння природи етичних стандартів, у тому числі етичних стандартів правничої професії та здатність діяти на їх основі (ЗК-6);
- здатність обробляти, аналізувати та резюмувати інформацію, здійснювати її виклад у стислій усній та письмовій формах (ЗК- 8);
- здатність чітко та аргументовано висловлювати та відстоювати свою правову позицію (ЗК-9);
- здійснювати оформлення професійної документації у відповідності до правових, мовних та технічних норм(ЗК- 10).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- Здатність застосовувати знання національних та міжнародних стандартів правничої професії (СК-1);
- Здатність застосовувати навички реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (СК-5);
- Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції (СК-6);
- Здатність застосовувати уміння застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій (СК-9);
- Здатність застосовувати юридичну аргументацію та тлумачити правові норми (СК-13);
- Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати впливу на відповідні суспільні відносини. (СК-14);
- Здатність застосовувати навички самостійної підготовки проектів актів правозастосування (СК-15);

Мета: формування знань про основні засоби, прийоми, методи правотворчої техніки, її різновиди, особливості у сучасній українській державі

Завдання: набуття практичних навиків використання інструментарію правотворчої техніки у практичній діяльності.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати:

- обумовлений теоретичний обсяг з Конституційного права України;
- норми Конституції України;
- конституційно-правові інститути;
- джерела конституційного права;
- конституційні положення організації та функціонування законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні;
- поняття та елементи правотворчої техніки;
- засоби та правила правотворчої техніки, що використовуються для формування змісту нормативно-правових актів;
- засоби та правила правотворчої техніки, що використовуються для зовнішнього оформлення (форми) нормативно-правових актів;

вміти:

- аналізувати нормативно-правові акти, оцінювати належність використання у них засобів та прийомів правотворчої техніки;
- правильно тлумачити норми Конституції України;
- аналізувати конституційно-правові інститути;
- розуміти містобудівну документацію як складний міжгалузевий інститут конституційного, муніципального, адміністративного, екологічного права;

- застосовувати конституційні норми для вирішення конкретних практичних ситуацій (казусів);
- використовувати конституційно-правові процедури та норми з метою забезпечення прав і свобод людини;
- проводити експертизу проектів нормативно-правових актів у контексті знань по правотворчій техніці;
- розробляти проекти нормативно-правових актів у відповідності до вимог правотворчої техніки і досягнень теоретичної науки
- виявляти правотворчі помилки і усувати їх.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Конституційно-правові засади нормотворчої діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 2 Актуальні проблеми теорії права

ОК 3 Актуальні проблеми конституційного права і процесу

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Конституційно-правові засади нормотворчої діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Результати навчання	Шифр ПРН
Вміння розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти, кваліфіковано реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;	РН 1
Надавати оцінку чинним нормативно-правовим актам, виявляти колізії та прогалини у законодавстві, можливі шляхи їх подолання;	РН 2
Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;	РН 3
Застосовувати базові знання термінології, основних фактів та елементів, знання класифікацій та категорій, принципів та узагальнень, теорій, моделей, структур;	РН 4
Використовувати базові знання про інформаційні ресурси, де вони розміщені, як можна отримати до них доступ і як можна їх використовувати з метою підвищення ефективності професійної діяльності.	РН 6
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання	РН 7
Здійснювати аналіз правових ситуацій з позиції доктрини та принципу верховенства права;	РН 8
Здатність здійснювати професійну діяльність на основі національних та міжнародних стандартів та етичних норм;	РН 10
Здатність взаємодіяти з представниками інших професій;	РН 11
Уміння здійснювати необхідні правничі дослідження та оформляти їх результати у належних письмових формах;	РН 13
Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування	РН 14
Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування	РН 15
Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини	РН 16
Кваліфіковано проводити наукові дослідження в галузі права;	РН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік (іспит).

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо. Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Методологія правотворчості у конституційному праві» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед іспитом тощо.

Аудиторна та самостійна робота студента забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та E-learn за допомогою платформ Google (Google Meet, Classroom тощо).

Система оцінювання результатів навчання студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яке включає:

- поточний контроль, що здійснюється протягом навчання студента під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна кількість балів, що дозволяє студенту скласти залік (іспит), – 35 балів);

- модульний контроль, що проводиться після вивчення матеріалу відповідної частини дисципліни – змістового модуля, з врахуванням результатів поточного контролю;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку (іспиту), відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: I семестр – залік.

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Методологія правотворчості у конституційному праві» проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), розв'язування задач, виконання індивідуальних та колективних завдань, тестування тощо.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові та практичні завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	5	5	5	5	5		60
									100

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Максимальна кількість балів	
Практичні (семінарські) заняття	20	
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	10	
Письмова контрольна робота	10	
Модульна контрольна робота	60	
Разом	100	

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	Відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	Задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 34 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ

Т.1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ

1. Поняття «методології» та «помилки»
2. Поняття професійного методологування
3. Методологеми правотворчості: категорії, концепти, конструкти, концепція
4. Методи наукового пізнання
5. Методологічні підходи до розуміння поняття правових цінностей

Т.2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

1. Методологія конституційної науки
2. Метод науки конституційного права
3. Метод конституційно-правового регулювання
4. Теоретико-методологічні та конституційно-правові підходи до визначення поняття конституційного процесу
5. Установчий процес в Україні та його стадії

Т.3. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

1. Правотворча діяльність та нормотворення.
2. Поняття та стадії нормотворчого процесу
3. Правозастосування

Т.4. ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮРИДИЧНІ ПОМИЛКИ

1. Правотворча техніка як спосіб здійснення правотворчої діяльності
2. Юридичні помилки: поняття, властивості
3. Поняття та види правотворчих помилок
4. Правозастосовні помилки

Т.5. КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ

1. Верховенство природи Конституції: властивості та охорона
2. Правотворчість у конституційному процесі. Поняття конституційної процедури.
3. Поняття та значення конституційної реформи
4. Історія конституційного процесу сучасної Конституції України

Т.6. КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

1. Ідея виникнення органів конституційного контролю
2. Суб'єкти забезпечення конституційності
3. Конституційна юстиція у системі правового захисту Конституції.
4. Висновки та рішення КСУ

5. Правові аспекти юридичної аргументації в судовій правотворчості

Т.7. ЗАКОНОТВОРЧИСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ

1. Поняття та стадії законотворчого процесу.
2. Право законодавчої ініціативи.
3. Законодавча процедура в парламенті, визначені Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України
4. Акти ВРУ
5. Властивості закону
6. Конституційно-правові засади участі громадян у законодавчому процесі

Т.8. ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ.

1. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності Президента України
2. Особливості нормотворчої діяльності глави держави у реалізації ним своїх повноважень
3. Питання підзаконності актів глави держави
4. Письмові рішення глави держави, форма яких не передбачена Конституцією України
5. Підготовка проектів актів Президента України. Суб'єкти нормопроектного забезпечення Президента України
6. Реалізація актів глави держави

9. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

1. Поняття, види та юридична техніка відомчої нормотворчої діяльності
2. Процедурно-процесуальні особливості нормотворчої діяльності Кабінету Міністрів України
3. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності КМУ
4. Нормотворча діяльність міністерств

10. МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧИСТЬ

1. Нормотворча діяльність голів та депутатів сільських, селищних та міських рад та їх виконавчих комітетів.
2. Правові засади містобудівної діяльності
3. Містобудівна документація

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 108					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні	Проведення екзаменаційних	Проведення семестрових	Залік	
1-ий семестр						
Модуль 1.Методологія правотворчості у КП						
Тема 1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ		4	6			
Тема 2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ		4	6			
Тема 3. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ		4	6			
Тема 4. ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮРИДИЧНІ ПОМИЛКИ		4	6			
Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ		4	6			
МОДУЛЬ 1			2			
Тема 6. КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ		4	6			
Тема 7. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ		4	6			
Тема 8. ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ		4	6			
Тема 9. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ		4	6			
ТЕМА 10. МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ		4	6			
МОДУЛЬ 2			2			
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ	130	40	64	4	22	
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР	130					

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 26					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні	Прсведення екзаменаційних	Прсведення семестрових	Залік	
1-ий семестр						
Модуль 1. Методологія правотворчості у КП						
Тема 1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ		1				
Тема 2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ		1				
Тема 3. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ		1				
Тема 4. ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮРИДИЧНІ ПОМИЛКИ		1				
Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ		1				
Тема 6. КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ		1				
Тема 7. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ			2			
Тема 8. ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ			2			
Тема 9. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ						
ТЕМА 10. МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ						
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ	26	6	8	2	10	
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР	26					

6.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна)		
		Г 1	Г 2	Г 3
1.	МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ	2	2	2
2.	ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	2	2	2
3.	ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	2	2	2
4.	ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮРИДИЧНІ ПОМИЛКИ	2	2	2
5.	КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ	2	2	2
	Модуль 1	2		
6.	КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ	2	2	2
7.	ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ	2	2	2
8.	ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ	2	2	2
9.	ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	2	2	2
10.	МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ	2	2	2
	Модуль 2	2		
Разом		64		

9. ПИТАННЯ НА ІСПИТ:

1. Поняття методології
2. Поняття «помилка» та «юридична помилка»
3. Поняття професійного методологування
4. Методологеми правотворчості: категорії, концепти, конструкти, концепція
5. Методи наукового пізнання
6. Методологічні підходи до розуміння поняття правових цінностей
7. Методологія конституційної науки
8. Метод науки конституційного права
9. Метод конституційно-правового регулювання
10. Теоретико-методологічні та конституційно-правові підходи до визначення поняття конституційного процесу
11. Установчий процес в Україні та його стадії
12. Поняття правотворчої діяльності
13. Поняття та значення нормотворення
14. Поняття та ознаки нормогенезу.....

15. Поняття нормопроєктування
16. Поняття та стадії нормотворчого процесу
17. Правозастосування.
18. Правотворча техніка як спосіб здійснення правотворчої діяльності
19. Юридичні помилки: поняття, властивості
20. Поняття та види правотворчих помилок
21. Правозастосовні помилки.
22. Верховенство природи Конституції: властивості та охорона
23. Правотворчість у конституційному процесі.
24. Поняття конституційної процедури.
25. Поняття та значення конституційної реформи
26. Історія конституційного процесу сучасної Конституції України
27. Ідея виникнення органів конституційного контролю
28. Суб'єкти забезпечення конституційності нормативно-правових актів
29. Конституційна юстиція у системі правового захисту Конституції.
30. Висновки та рішення КСУ
31. Поняття судової правотворчості
32. Правові аспекти юридичної аргументації в судовій правотворчості
33. Поняття та стадії законотворчого процесу.
34. Поняття законодавчої діяльності
35. Право законодавчої ініціативи.
36. Законодавча процедура в парламенті, визначені Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України
37. Акти ВРУ
38. Властивості закону
39. Конституційно-правові засади участі громадян у законодавчому процесі
40. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності Президента України
41. Особливості нормотворчої діяльності глави держави у реалізації ним своїх повноважень
42. Питання підзаконності актів глави держави
43. Письмові рішення глави держави, форма яких не передбачена Конституцією України
44. Підготовка проєктів актів Президента України.
45. Суб'єкти нормопроєктного забезпечення Президента України
46. Реалізація актів глави держави.
47. Поняття, види та юридична техніка відомчої нормотворчої діяльності.
48. Процедурно-процесуальні особливості нормотворчої діяльності Кабінету Міністрів України
49. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності КМУ.
50. Нормотворча діяльність міністерств
51. Нормотворча діяльність голів та депутатів сільських, селищних та міських рад та їх виконавчих комітетів.
52. Нормотворча діяльність органів самоорганізації населення
53. Питання формування та витрат місцевих бюджетів
54. Питання бюджетів територіальних громад
55. Правова природа презумпції нормативно-правових актів

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Барандич С. Правозастосування в сучасному вимірі юридичної науки. 2014
2. Басов А. В. До питання про визначення поняття юридична процедура. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Право.* №2. 2011. с. 17-22.
3. Берназюк Я. О. Правотворча діяльність Президента України в аспекті дотримання принципів нормотворчості та забезпечення їх виконання іншими суб'єктами владних повноважень. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* №4. 2013. с. 27-32.
4. Бернюков А. М. Право на опір неправу в концепції Рене Марчіча. *Юридична наука.* №11. 2015. с. 17-30.
5. Берченко Г.В. Конституційне право на опір. *Problems of legality.* №151. 2020. с. 18-30.
6. Бисага Ю.М., Дешко Л.М. Методологія дослідження конституційного права звертатися до міжнародних судових установ і міжнародних організацій. *Науковий вісник Міжнародного права.* 2016
7. Бобрешов Є.Г. Судове правозастосування в Україні: проблеми теорії і практики. 2011
8. Бориславська О. Верховенство конституції чи верховенство права: деякі питання відновлення дії окремих положень Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України.* №6. 2015. с. 48-57.
9. Братасюк М.Г. Природно-правовий підхід у контексті сучасного правничого методологування. *Публічне право.* 2013
10. Булишева Д. В. Екологічні засади формування містобудівної політики міських агломерацій." Управління економічними процесами на макро–і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення. *тези доповіді.* Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2014. с. 297-298.
11. Ващук Ю. О. Сутність відомчої правотворчої політики. *Право і суспільство.* №1. ч.2. 2014. с. 3-7.
12. Ващук Ю.О. Стратегія як форма реалізації відомчої правотворчої політики." *ББК.* №67. ч. 68 організаційний комітет конференції. 2015. с. 29.
13. Гетьман Є. А. Нормотворчий процес органів виконавчої влади та його стадії. *Актуальні проблеми права: теорія і практика.* №27. 2013. с. 173-181.
14. Гетьман Є.А. Нормотворча діяльність органів виконавчої влади в Україні: правовий зміст і проблемні питання: монографія. Харків : Оберіг. 2014
15. Гладкова Т. Л. Вторинне законодавство Європейського Союзу. *Наукові записки.* 2011. с. 121.
16. Глазунова С.М. Система суб'єктів і учасників правотворчої політики в Україні. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького.* №6. 2012. с. 108-112.
17. Гринюк Р., Багрій О. До питання про доцільність визнання презумпції конституційності нормативно-правових актів у контексті забезпечення верховенства Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України.* №4. 2015. с. 92-102.
18. Грищенко К. Розробка прикінцевих та перехідних положень Закону: особливості нормопроекування та юридичної техніки. 2018.
19. Гунько Н. Загальнотеоретична характеристика законодавчої техніки. *Jurnalul juridic național: teorie și practică.* №4. 2019. с. 5-8.

20. Гусаров С. М. Поняття та сутність правотворчості в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. №2. 2015. с. 55-59.
21. Данильченко В. С. Проблемні питання законодавчої процедури в Україні. 2012.
22. Делія Ю. В. Юридична природа правотворчої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування в Україні. *Держава і право*. 2010.
23. Демиденко В. О. Муніципальна нормотворчість та муніципальна правотворчість: аспекти співвідношення. *Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (Наказ МОН України № 261 від 06.03. 2015 року (Додаток 13))*. 2019.
24. Дзюбенко О.Л. *Юридична техніка відомчої нормотворчості в Україні*. Дисертація на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук за спец. 12.00.02. конституційне право; муніципальне право. Київський національний університет внутрішніх справ. 2010.
25. Дідич Т.О. Значення та роль держави в сфері правотворчої діяльності в сучасних умовах: постановка проблеми. *Альманах права*. 2012
26. Добош З. Конституційний контроль Верховного суду США: види правотворчості. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Юридичні науки*. №22. 2019. с. 34-40.
27. Донченко О.І. Особливості правозастосування як форми реалізації норм права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція* №11 (1). 2014. с. 40-42.
28. Євсєєв О.П. Процедури в конституційному праві України. Дисертація на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук за спец. 12.00.02. конституційне право; муніципальне право. 2008.
29. Жаровська І.М. Щодо проблем методології теорії держави і права. *Вісник Національного університету*, 2015
30. Жуган М. Г., Васильєва І.Г. Конституційно-правове забезпечення відповідності законів та інших нормативно-правових актів Конституції України. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені ГС Сковороди. Право*. №19. 2012. с. 12-20.
31. Зінченко О. В. Юридичні конструкції як складова юридичної (правотворчої) техніки. *Держава і право*. 2010.
32. Калиновський, Б. В., Кулик Т.О. Методологія дослідження конституційно-правових засад функціонування та розвитку місцевої демократії в Україні. *Філософські та методологічні проблеми права*. ч. 1-2. 2018. с. 45-55.
33. Кельман М. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку. *Психологія і суспільство*. 2015
34. Кириленко І. С. Локальна правотворчість як особливий різновид юридичної діяльності. 2013.
35. Козюбра М. Методологія правознавства і методологія права: співвідношення понять та їх особливості. *Право України*. 2014
36. Козюбра М. Правознавство, наука, методологія: еволюція підходів до їхніх взаємозв'язків. 2018
37. Козюбра М. Судова правотворчість: аномалія чи іманентна властивість правосуддя. 2016
38. Козюбра М. Судова правотворчість: аномалія чи іманентна властивість правосуддя. 2016.
39. *Конверського, А. Є.* Основи методології та організації наукових досліджень. 2010.
40. Косович, В. М. Конституційна скарга і критерії конституційності законів: загальнотеоретичні аспекти. *Український часопис конституційного права*. №1. 2017. с. 39-43.
41. Кравченко В. В. "Муніципальний правотворчий процес в Україні: поняття та стадії. 2009.
42. Кравчук В. М. Право народу на громадську непокору та опір у забезпеченні сучасної демократії. *Публічне право*. №2. 2017. с. 55-63.
43. Кравчук К.Г. Ознаки правотворчості Верховного Суду та Конституційного Суду України як самостійних юридичних категорій. *Рекомендовано до друку Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 10 від 26.06. 2019 р.)* 52 с.

44. Кудрявцев І. О. Поняття та ознаки підзаконних нормативно-правових актів. *Правова держава*. №24. 2016. с. 16-22.
45. Купрій В. М. *Методологія дослідження процесу конституційної правотворчості (законодавчого конституційного процесу)*. 2017.
46. Курчин О. Г. Роль та значення містобудівної діяльності в місцевому самоврядуванні: питання онтології та аксіології. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. №5. 2013. с. 102-107.
47. Кучук А.М. *Методологія правознавства: пропедевтичний аспект. Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016
48. Лапка О. Я., Пікуля Т.О. Принципи відомчої нормотворчості. *Київський часопис права*. №2. 2021. с. 23-30.
49. Лебеденко В. І. Юридична техніка: поняття, призначення, методологічні засади застосування. *Інформація і право*. №2. 2014. с. 52-56.
50. Луцький Р. П. Ієрархічність правових джерел (нормативних актів) як відображення буття позитивного права. *Часопис Київського університету права*. №2. 2012. с. 18-21.
51. Лященко А. А. Системні вимоги до сучасного містобудівного кадастру та містобудівної документації. *Містобудування та територіальне планування*. №47. 2013. с. 397-405.
52. Малишев Б. Судова правотворчість у контексті судової реформи в Україні. *Law of Ukraine*. №6. 2017.
53. Малишев Б. Судова правотворчість у Стародавньому Римі та середньовічній Англії: порівняльний аналіз. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. №74-76. 2007. с. 37-40.
54. Миневи́ч О. І. Юридичні помилки: теоретико-правове дослідження. *Правова держава*. №30. 2018. с. 23-27.
55. Михайлик О. О. Екологічні принципи містобудування в традиціях українців та японців. 2014.
56. Михайлюк В. І., Каравель В. Г. Актуалізація містобудівної документації. 2021.
57. Михалюк С. Правотворчість як складова державного управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. №1. 2009. с. 192-197.
58. Мірецька І. А. Підзаконні нормативні акти державних органів України та органів місцевого самоврядування: порівняльний аналіз. 2020.
59. Наливайко Л.Р., Савченко О.В. Теоретико-правові засади громадського контролю за діяльністю органів державної влади. *Хай-Тек Прес*. 2017
60. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові види громадської експертизи в Україні. 2018.
61. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові засади впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів: зарубіжний та український досвід: Дис.... доктора юрид. наук: 12.00.02. ЛДУВС ім. ЕО Дідоренка. Суми. 2015.
62. Ничка Ю. Підзаконна правотворчість: загальнотеоретична характеристика. *Вісник Львівського університету. Серія юридична* №61. 2015. с. 45-49.
63. Нігрєєва О.О. Правотворчість у міжнародному праві: до питання про визначення. *Альманах міжнародного права*. №4. 2014. с. 35-42.
64. Нікольська О. В. Правова природа та юридичні властивості актів Конституційного Суду України. *Правничий часопис Донецького університету*. №1. 2013. с. 53-61.
65. Околович М.Є. Адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування. Дисертація канд. юрид. наук. за спец. 12.00.02. конституційне право; муніципальне право. Одеса. 2018.

66. Онищук І. І. Техніка моніторингового збору та узагальнення типових правотворчих помилок. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Право.* №19. 2015. с. 33-37.
67. Остапенко В. Д. Щодо проблем судової правотворчості при здійсненні конституційного контролю. *Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове видання.* 2015. с. 51.
68. Палеха Ю. М., Олещенко А. В. Містобудівна документація у державах Європейського Союзу і в Україні: порівняльний аналіз. *Досвід та перспективи розвитку міст України.* №30. 2016. с. 50-57.
69. Петрецька Н. І. "Забезпечення права на екологічну безпеку громади під час розроблення містобудівної документації." Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей», м. Ужгород. с. 3-4.
70. Песцов Р.Г. Муніципальна правотворчість, як один із напрямів діяльності органів місцевого самоврядування. 2015.
71. Поличко Т. В. Конституційна правотворчість як вид конституційного процесу. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету.* 2019. с. 42.
- а. Правила пожежної безпеки в агропромисловому комплексі України, які затверджені спільним Наказом Мінагрополітики України та МНС України від 04.12.2006 р. № 730/770
72. Пригара Л.І. Юридична техніка актів правозастосування. Дисертація на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук. 2008.
73. Про внесення змін до наказу Мінмолодьспорту від 28.04.2005 р. № 76. Наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України від 10.10.2007 р. № 3609¹
- ^{74.} Про внесення змін та доповнень до Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів. Наказ МВС України від 27.06.2006 р. № 613⁴
75. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України № 157 від 05.02.2015 р.
76. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.07.2002 р
77. Про затвердження реєстру граничного рівня оптово-відпускних та порівняльних (референтних) цін на лікарські засоби для лікування осіб з гіпертонічною хворобою станом на 1 червня 2012 року. Наказ МОЗ України від 01.06.2012 № 419
78. Про місцеве самоврядування: Закон України № 280 від 21.05.1997 р.;
79. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України. *Відомості Верховної Ради України.* №17. 2011.
80. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України № 2493 від 7.06.2001 р.
81. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України № 93 від 11.07.2002 р.
82. Прус Е.У. Порівняльна характеристика понять юридичної та правозастосовної помилок. *Актуальні проблеми держави і права.* №67. 2012. с. 288-291
83. Рабінович П. Методологія вітчизняного загальнотеоретичного праводержавознавства: деякі сучасні тенденції. *Право України.* 2014
84. Риндюк В.І. Техніко-юридичні помилки в нормативно-правових актах: поняття та види. *Держава і право.* 2012.
85. Риндюк В.І. Удосконалення законодавства як правотворча діяльність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право* №34 (1). 2015. с.40-43.
86. Різник С.В. Конституційність нормативних актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні. *Львів: ЛНУ імені Івана Франка.* 2020.
87. Роговенко О.В. Методологічні засади дослідження муніципальної правотворчості. *Приватне та публічне право.* №4. 2018. с. 11-17.
88. Роговенко О.В. Становлення муніципальної правотворчості як самостійного виду державної діяльності в Україні та світі. 2019.

89. Романюк Я. Судова правотворчість в умовах реформування правосуддя: постановка проблеми. *Law of Ukraine*. №10. 2016.
90. Рябченко Т.О. Конституційна референдна правотворчість як спосіб легітимізації основного закону. *Справедливість, закон і суспільство у сучасній державі: збірник*. 2018. с. 42.
91. Савчин М.В. Механізм правового захисту конституційних прав і свобод в Україні. 2005.
92. Серьогін С.Г. Компетенція Президента України: теоретично-правові засади. Автореф.... канд. юрид. наук 12.00.02. 1998.
93. Скакун О.Ф., Заєць А.П., Тимченко С.М. Акти правотворчості Президента в республіках зі змішаною формою правління (загальнотеоретичний аспект). 2006.
94. Соломанюк А. Я. Загальнотеоретичні концепції судової правотворчості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. №23. 2016. с. 57-60.
95. Стецик Н. Судові правотворчі акти: загальнотеоретична характеристика. *Вісник Львівського університету Серія юридична. Випуск 52*. 2011. с. 27-32.
96. Стременовський С. М. Підзаконна правотворчість: наукові підходи. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету Одеська юридична академія*. №2. 2017. с. 55-64.
97. Таран Д. П. Захист конституції: основні сучасні підходи. *Форум права*. №3. 2015. с. 212-218.
98. Трушкіна А.Д. Правотворчість в умовах сучасності. 2017.
99. Уварова О.О. Роль принципів права у процесі правозастосування. Дисертація на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук за спец. 12.00.02. конституційне право; муніципальне право. 2009.
100. Федоренко, В. Л. Методологія дослідження проблем системи конституційного права: основні етапи генезису. *Держава та регіони. Право* №1. 2009. с. 10-18.
101. Фігель М. Поняття принципів правотворчості та основні підходи до їх класифікації. 2006
102. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування. 2016
103. Худенко О. О. Судова правотворчість у питаннях господарської юрисдикції. *Економіка та право*. №3. 2019. с. 34-38.
104. Чернецька О. В. Конституційні основи правотворчої компетенції представницьких органів місцевого самоврядування. *Часопис Київського університету права*. №1. 2013. с. 92-96.
105. Чорнолуцький Р. В. Нормопроекування як початкова стадія нормотворчості органів місцевого самоврядування. *Держава і право. Серія: Юридичні науки*. № 74. 2016. с. 92-110.
106. Чорнолуцький Р. Нормопроекування в конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань. *Evropský politický a právní diskurz*. №2. 2017. с. 54-60.
107. Шемшученко, Ю., Скрипнюк О. Наука конституційного права: сучасний стан та тенденції розвитку. *Право України*. №1. 2010. с. 15-24.
108. Шутак І. Юридична техніка і технологія: теорія та практика застосування. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. № 63. 2016. с. 37-45.
109. Юринець Ю.Л., Загороднюк В.В. Система сучасних джерел конституційного права України.(2019).
110. Янишина І. Правотворчі помилки: загальнотеоретичні аспекти. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. №58. 2013. с. 34-40.
111. Янчук А. О. Види правотворчої діяльності народу. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*. №6. 2012. с. 57-61.
112. Ярошевська Р. С. Містобудівна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Порівняльно-аналітичне право*. №2. 2015. с. 201-203.

Інтернет-сторінки

1. Офіційна сторінка Президента України. URL: www.president.gov.ua.
2. Офіційна сторінка Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Офіційна сторінка Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
4. Офіційна сторінка Ради національної безпеки та оборони України. URL: www.rainbow.gov.ua
5. Офіційна сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: www.ombudsman.kiev.ua
6. Офіційна сторінка Центральної виборчої комісії України. URL: www.cvk.gov.ua
7. Офіційна сторінка Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. URL: <http://vkksu.gov.ua/>
8. Офіційна сторінка Національної школи суддів України. URL: <http://nsj.gov.ua/>
9. Правові системи НаУ. URL: <http://www.nau.kiev.ua/>
10. «Ліга» . URL: <http://www.liga.net>
11. Центр Разумкова. URL: <http://www.razumkov.org.ua>
12. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>